

MUZEUL DE ARHEOLOGIE CONSTANȚA : UNELE GÎNDURI ȘI PERSPECTIVE PENTRU NOUL CINCINAL

Valorificarea muzeistică și științifică a vestigiilor arheologice scoase din subsolul dobrogean, constituie un imperativ al vremurilor noastre și trebuie susținută pe mai departe cu sporită atenție. Sporul de preocupare este reclamat de două cauze majore : mai întâi fiindcă regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră oferă un inestimabil avut documentar pentru dezvoltarea cunoștințelor în domeniul istoriei noastre naționale, și în al doilea rînd, fiindcă s-a dovedit experimental în ultimii ani că Muzeul de arheologie Constanța a devenit principala instituție de coordonare a multiplelor cercetări arheologice și este în același timp capabil să răspundă cerințelor tot mai crescînde ale publicului vizitator. Credem că nu exagerăm dacă am afirma că această instituție, la fel ca și cele înrudite (Acvariul, Muzeul de artă etc.) au dat naștere unui adevărat curent de pedagogie socială, avînd drept scop final înmulțirea posibilităților de cunoaștere a trecutului nostru istoric, a bogăției iethiologice din Marea Neagră, sau a neprețuitelor valori plastice, creații ale unor renumiți artiști români.

Grație sprijinului prețios, moral și material, acordat de către organele locale de partid și de stat, colectivul de muzeografi din Muzeul de arheologie Constanța își propune ca această instituție să-și intensifice în viitor activitatea, abordînd în preocupările-i multiple din anii 1970—1975, creații muzeistice de certă utilitate educativă și științifică. De menționat că multe din gîndurile și preocupările de viitor, au la bază acțiuni deja inițiate și concretizate în fapte. De aceea credem că amplificarea activității prin completări, corectări și perfectări ale unor elemente legate de munca viitoare, dar plasate pe linia justă de continuitate cu acțiunile din trecutul mai apropiat sau mai îndepărtat, vor echivala cu alcătuirea unui adevărat tablou programatic, care, principial se va dezvolta pe unele direcții de strictă actualitate. Mai întâi, se va acorda o atenție specială activității muzeistice, de reorganizare și adaptare a muzeului — expoziției de bază — la cerințele actuale ale muzeisticii, imprimîndu-i-se aspectul modern și științific impus de ultimele caractere novatoare.

În al doilea rînd, monumentele în aer liber, Histria, Adamclisi etc., ca părți integrante ale complexului muzeal de arheologie al județului Constanța, continuă să fie amenajate în funcție de necesitățile turismului, iar cercetarea lor va fi efectuată în prisma caracterului său aplicativ — ce va servi deopotrivă istoria veche a acestei regiuni dar și activitatea muzeistică de vizitare.

În sfîrșit, cercetarea științifică va ține seama permanent de necesitățile muzeale. O vom dirija pe linia lămuririi acelor aspecte istorice care prezintă lacune atît în literatura de specialitate, cît și mai ales în conținutul expozițional al muzeului. Pentru a-i spori atractivitatea, expoziția va fi înnoită anual, pe baza materialelor scoase din săpături și anume din acelea care se efectuează tocmai pentru a umple golul tematic.

*
* *
*

Un prim și important obiectiv care formează obiectul considerațiilor de față, este însuși Muzeul de arheologie — expoziția sa de bază. Aceasta a fost concepută și realizată în 1957. Modificările ce i s-au făcut de atunci și pînă astăzi au fost reclamate de postulate științifice. I s-a imprimat, pe bună dreptate, un pronunțat caracter didactic — condiție esențială pentru o astfel de instituție, permanent în atenția publicului. Pe această linie a înnoirilor permanente, se va merge, în continuare, îmbunătățind unele compartimente pe probleme de viață — concepute mai ales în sectorul istoriei clasice greco-romane. Cronologia, dispoziția pieselor și succesiunea lor narativă, normală, cît și alte anumite norme legate de o expoziție modernă, sînt probleme de muzeologie contemporană care vor forma obiectul atenției noastre. Pentru a respecta deziderate mai de mult formulate de conducerea muzeului, se va depune în continuare eforturi pentru lărgirea complexului expozițional și pentru înmulțirea monumentelor în aer liber; se va respecta în muzeu acel aspect de încheată unitate istorică, concepută potrivit unui plan tematic, științific și accesibil oricui. Concepem o ținută estetică pe măsura exigențelor contemporane, iar răspunsul dat unor probleme istorice ridicate de expoziție va fi în concordanță cu spiritul educativ-patriotic, mai eficient.

Edificiul cu mozaic ne pune de asemenea în fața unor sarcini muzeistice. Încăperilor bolțite din substrucție — de pe ultima terasă a falezei portuare — li se cuvine o destinație adecvată cadrului lor istoric. S-au început lucrările și vor continua încă o bună bucată de vreme, pentru amenajări în 7 din cele 11 încăperi amintite: două lapidarii și un tegularium au prins deja contururi precise; reconstituiri de imagini surprinse în săpături, se adaugă complexului de aici, în alte 2—3 încăperi. Obținem, după părerea multor specialiști, rezultate bune. Se realizează un cadru atrăgător, cu materiale inedite, oricînd vizitabile; se realizează de asemenea un însemnat mediu de cercetare și conservare. Aceasta, impune cu atît mai mult păstrarea unui profil muzeistic, integral, fiindcă marele edificiu este un monument istoric, moș-

tenire însoțită de la înaintași, unic prin conținut și dimensiuni. Condițiile de expunere pe care le oferă acest vestigiu, acum reconstituit, pot fi exploatate, în plus, pentru un alt aspect muzeistic. Aici s-ar putea plasa de exemplu, bogăția de monumente arheologice scoase de pe fundul mării. Deja un grup de entuziaști scufundători au identificat în zona dintre Cazino și digul portuar zeci de fragmente arhitectonice, monumente sculpturale etc., resturi din acea parte a cetății Tomis înghițită de apele mării în urmă cu multe veacuri — care potrivit unui plan de cercetare sistematică, *pot și trebuie* scoase la lumina zilei și adăpostite într-un cadru potrivit caracterului lor.

Iar o încăpere va fi categoric amenajată în chip special pentru o destinație interesantă: coborirea în galeriile subterane ale anticului Tomis. Să precizăm în câteva rânduri. Indiferent de scopul lor funcțional pentru epoca în care au funcționat, scop controversabil, discutat de către specialiștii actuali, galeriile subterane ale anticului Tomis vor constitui obiectul atenției noastre pentru amenajări muzeistice. Ele trebuie date spre vizitare publicului, în ciuda unor dificultăți de organizare și condiționare tehnică. În acest sens, s-au și făcut eforturi — pentru valorificare parțială — dar este absolut necesar să conitnuăm, în așa fel încît într-un an-doi să punem în sfîrșit în exploatare artera care străbate subsolul peninsular de la Mozaic pînă la plaja Modern. S-ar obține o interesantă și atractivă posibilitate de delectare a vizitatorilor și de cunoaștere a unui aspect arheologic care pînă acum n-a făcut altceva mai mult decît să aprindă fantezia oamenilor și să învăluie în mister unele realități din istoria îndepărtată a acestui oraș.

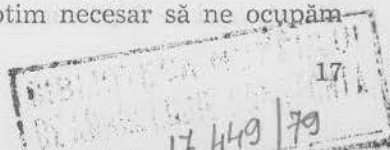
Împreună cu Edificiul cu mozaic vor da naștere unui complex muzeal la dimensiunile și importanța ce li se atribuie în chip obiectiv de către vizitatorii preveniți sau nu.

Să încercăm, în continuare, împărtășirea unor gînduri legate și de alte minunate mărturii istorice din județul Constanța.

Mai întii, Muzeul „Callatis“ din Mangalia, obiectiv de mare interes științific și turistic, care cuprinde colecții prețioase, va fi și el reorganizat și adus în actualitate din toate punctele de vedere. Antichitățile Mangaliei, din muzeu, parcuri etc. pot constitui un complex organizat după principii istorice proprii acestui centru de veche cultură elenă. Amplificarea muzeului și dotarea lui cu tot ce este necesar, efectuarea de săpături în zona tumulului cu papirus — atît de neinspirat reconstituit — amenajarea unor monumente în aer liber în această zonă, și legarea tuturor acestor obiective într-un circuit judicios, — iată liniile directoare ale unui volum de muncă care ne așteaptă la Mangalia și care va începe încă din iarna anului 1970.

Situația de perspectivă de la Capidava și Păcuiul lui Soare merită să ne rețină atenția. În ambele puncte dunărene, de un neasemuit de frumos cadru natural, sint mari posibilități de explorare științifică și de exploatare turistică.

Pentru a nu îngreua activitatea muzeului, angajîndu-ne simultan în lucrări de amenajare la ambele puncte, socotim necesar să ne ocupăm

deocamdată de un singur punct : Capidava. Aceasta se învecinează cu satul Topalu și orașul Hirșova. Cetatea, în sine, este una dintre cele mai bine conservate de pe *limes-ul dunărean*. Pinacoteca „Dinu și Sevasta Vintii“ din Topalu adăpostește valori picturale și sculpturale de o importanță aparte. Apoi, impunătoarele ruini de la Hirșova ! Iată numai câteva dintre valorile muzeale ce se vor integra unui proces de organizare de mai lungă durată. Nicăieri poate, ca aici nu se îmbină mai armonios cadrul istoric cu cel natural. Desigur, atingerea acestui scop implică eforturi considerabile — ca să nu amintim numai, în acest sens, decît de necesitatea imediată și imperioasă a asfaltării porțiunii de șosea ce leagă șoseaua națională ce duce de la Constanța la Hirșova, cu satele Tichilești, Topalu și Capidava. De asemenea, întreprinderea de săpături la Capidava — în continuare — și la Hirșova, cu concursul nostru direct, și înfirșit, înființarea de curse locale de agrement, pe Dunăre, cu itinerariul Hirșova—Topalu—Capidava.

O atenție deosebită se va acorda centrului arheologic de la Murfatlar. Aici Direcția Monumentelor Istorice efectuează lucrări de restaurare cu rezultate revelatorii. Mărturiile de epocă feudală-timpurie de aici, ocupă un loc special în ansamblul antichităților dobrogene. Fără discuție, sintem de părere, că angajarea acestui centru într-un circuit turistic este nu numai necesară, dar constituie o datorie patriotică, fiindcă nu este admisibil — în ciuda oricăror dificultăți de conservare și de apărare — ca după aproape 12 ani de la descoperire, să nu se fi găsit soluția tehnică care să împiedice degradarea de către public a monumentelor atît de friabile și, deci, să se facă vizitabil. Cui servește în consecință acest complex monumental ? Subliniem, ansamblul așezării monahale și miniere de la Murfatlar este un bun din patrimoniul culturii materiale naționale de care trebuie să beneficieze întregul popor.

Viața științifică propriu-zisă va fi susținută cu forțe și mai sporite. Săpăturile arheologice de mai mică sau mai mare importanță, ca și frecvențele săpături de salvare, vor constitui o preocupare permanentă a colectivului de arheologi. Aceasta, deoarece scopul elementar al cercetărilor este de-a lămuri probleme istorice pînă acum obscure în Dobrogea : viața societății omenеști în epoca romană, de-a lungul *limes-ului dunărean* ; formarea limbii și a poporului român la Dunărea de Jos ; societatea autohtonă în epoca preromană ; asimilările etnice între sec. I—VI e.n. în Dobrogea ; dezvoltarea meșteșugurilor în Scythia-Minor ; feudalismul timpuriu și dezvoltat etc. Aceste probleme, pe măsura soluționării lor, vor trebui neapărat să se reflecte în muzeu. De-altfel, cercetările se impun a fi întreprinse pentru atingerea unui scop funcțional bine precizat mai înainte : reorganizarea periodică a muzeului și exploatarea — pe cale turistică — a obiectivelor mai mari, aduse la lumină. În chipul acesta va fi alimentat și întreținut interesul turiștilor de pretutindeni, vom realiza cercetări interesante în folosul științelor istorice, al artei și al arheologiei și vom crea obiective turistice prestigioase : Histria, Adamclisi, Mangalia, Păcuiul lui Soare, Capidava, Sacidava și — după cum am amintit, Murfatlar.

Rezultatele cercetărilor noastre, pe teren și în laborator, în birou sau bibliotecă, vor vedea lumina tiparului sub forma notelor, rapoartelor de săpături, și studiilor de sinteză.

Desigur, o parte a studiilor elaborate de membrii corpului de muzeografi vor putea avea acces și la revistele republicane ale Academiei R.S.R., sau ale unor alte institute de cercetări arheologice din țară și străinătate, dar vor fi publicate în special în volume proprii, tipărite de Muzeul de arheologie al Constanței.

Seria albumelor, cataloagelor, a volumelor de strictă specialitate, a repertoriilor arheologice și a îndreptarelor turistice, vor continua să fie editate, în limbia română, ca și în alte limbi de circulație universală. Aceasta cu atât mai mult cu cât prin intermediul acestor lucrări vom face un bun serviciu de popularizare și de cunoaștere a realității istoriei vechi a Dobrogei, în țară și peste hotare. Vom menține și largi schimbul de publicații cu străinătatea, iar biblioteca muzeului se va îmbogăți cu cărți de strictă necesitate cercetării.

* * *

Ne exprimăm convingerea că suma acestor propuneri sînt nu numai realizabile ci și imperios necesare. Atingem astfel utilul științific, muzeistic și turistic, totul într-o îmbinare de natură să dea satisfacții cât mai numeroase. Răspundem unor solicitări mai vechi, la fel ca și unor realități cerute de viața oamenilor, de evoluția istorică a societății socialiste contemporane. Fiindcă, dacă baza materială, asigurată cu dărnicie de conducători este consistentă, consistentă trebuie să fie și dăruirea noastră pentru cauza dezvoltării multilaterale a Muzeului de arheologie din Constanța.